

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВСП «ГЛУХІВСЬКИЙ АГРОТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ СНАУ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

**ВСП «Глухівський агротехнічний
фаховий коледж СНАУ»**

А.В.Литвиненко

2026 р.

ПРОГРАМА
співбесіди з історії України
для здобуття ступеня вищої освіти
на основі ОКР МС, ОПС ФМБ у 2026 році

Розглянуто і схвалено на
засіданні циклової комісії
суспільних дисциплін
Протокол №9 від 27.04.2025 року

Пояснювальна записка

Програма вступних випробувань у формі усної співбесіди розроблена з урахуванням програми (зовнішнього незалежного оцінювання) національного мультипредметного тесту з історії України, здобутих на основі повної загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки № 696 від 26 червня 2018 року, з урахуванням вимог програми вступних випробувань до закладів вищої освіти.

Метою співбесіди є визначення здатностей вступника виконувати освітньо-професійну програму підготовки.

ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ УСНОЇ СПІВБЕСІДИ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

• Вступ. Найдавніша історія України.

Предмет і завдання курсу історії України. Проблематика й структура курсу. Проблеми періодизації історії України. Історіографія курсу історії України. Концепції історії України. Вплив природно-географічних факторів на розвиток історії України.

Українські землі в епоху палеоліту, мезоліту. Родові общини і племена. Археологічні та історико-лінгвістичні джерела про етнічну єдність південної групи східнослов'янських племен. Праукраїнський етнос. Розселення первісних людей. Мідний вік та епоха бронзи. Неолітична революція. Пам'ятки трипільської культури. Гіпотези щодо виникнення найдавніших держав на території України. Залізний вік: формування цивілізованого суспільства. Народи Північного Причорномор'я (таври, кіммерійці, скіфи, сармати, готи). Етнокультурні зв'язки скіфів і сарматів із слов'янами. Антична цивілізація Північного Причорномор'я.

Східні слов'яни на території України. Розселення східних слов'ян. Війни з Візантією та їх наслідки. Економіка і соціальні відносини східних слов'ян. Передумови утворення держави у східних слов'ян.

Археологічні та історико-лінгвістичні джерела про етнічну єдність південної групи східнослов'янських племен. Праукраїнський етнос.

• Утворення і розвиток держави Русь-Україна.

Концепції походження держави Русь-Україна та її назви. Розширення і зміцнення держави Русь-Україна наприкінці IX-X ст. Розквіт Русі-України наприкінці X – першій половині XI ст. Запровадження християнства. Історичне значення християнізації Русі. Політична система. Соціально-економічний розвиток. Зовнішня політика київських князів. Русь і кочівники.

Причини і етапи феодальної роздробленості. Занепад Києва. Тимчасова політична стабілізація суспільства: Володимир Мономах, Мстислав Великий. Занепад Русі-України з другої половини XI століття. Посилення удільних князівств. Культура Русі-України. Проблема формування народностей у Руській державі.

• Галицько-Волинська держава.

Політичний, соціальний та економічний розвиток в XII – першій половині XIV століть. Правління династії галицьких Ростиславичів, Ярослав Осмомисл.

Правління династії галицько-волинських Романовичів. Роман Мстиславич. Данило Галицький. Боротьба галицько-волинських князів з монголо-татарами. Занепад Галицько-Волинського князівства. Галицько-Волинське князівство як одна із форм української державності.

• **Українські землі під владою Литви та Польщі (XIV – перша половина XVI століття).**

Включення українських земель до складу Литовської держави. Політика великих литовських князів на українських землях. Передумови польсько-литовської інтеграції. Кревська та Городельська унії.

• **Українські землі в складі Речі Посполитої в першій половині XVI ст.**

Причини та джерела появи козацтва. Створення Запорозької Січі. Д.Вишневецький. Устрій та військово-політична організація Запорозької Січі. Основні етапи розвитку козацької державності. Реєстрове козацьке військо. Піднесення козацтва в другій половині XVI століття. Повстання під проводом К.Косинського і С.Наливайка, Поразка повстань та тимчасовий занепад Запорозької Січі. Боротьба козацтва з турками і татарами. Гетьман П. Сагайдачний. Хотинська війна. Козацькі повстання 1620-1630-х рр. Причини поразки та наслідки повстань.

• **Українські землі в складі Речі Посполитої в другій половині XVII ст.**

Боротьба руських князів проти польсько-литовського зближення. Ліквідація удільних князівств. Люблінська унія та її наслідки для України. Суспільна організація та соціально-економічні відносини. Магдебурзьке право. Литовські статuti. Православні братства в Україні. Брестська церковна унія: передумови та наслідки. Посилення національно-релігійного гноблення. Культурно-релігійні рухи кінця XVI – першої половини XVII століть. П.Могила. Роль церкви у збереженні самобутності українського народу.

• **Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.**

Причини, характер і рушійні сили. Основні концепції періодизації Визвольної війни. Початковий етап війни (1648-1649). Перемоги козацько-селянського війська під Жовтими Водами, Корсунем, Пилявцями. Битва під Зборовом. Зборівський мир. Відновлення української державності. Формування державних інституцій і активізація зовнішньополітичної діяльності уряду Б.Хмельницького. Молдавські походи Хмельницького. Битва під Берестечком і Білоцерківський мир. Битви під Батогом і Жванцем. Зближення України з Московією. Переяславська Рада. Березневі статті Б.Хмельницького 1654 року. Вхідження України під протекторат Московії. Завершальний етап Визвольної війни. Воєнні дії 1654-1657 рр. Історичне значення Визвольної війни українського народу.

• **Козацька Україна наприкінці 50 – 80-х рр. XVII ст.**

Становище Гетьманщини після смерті Б.Хмельницького. Основні напрями внутрішньої та зовнішньої політики І.Виговського. Гадяцька унія. Битва під Конотопом. Гетьманування Юрія Хмельницького. Поглиблення руйнівних процесів в Українській державі. Зовнішньоекономічні зв'язки України в другій половині XVII- на початку XVIII століття. Економічне піднесення в Україні після приєднання Північного Причорномор'я. Активізація зовнішньої торгівлі.

Посилення кризових явищ в соціально-економічному житті України внаслідок закріпачення селянства 1783 року.

•Українські землі наприкінці XVII – першій половині XVIII ст.

Політичне життя в Україні в другій половині XVII століття. Спроби об'єднання українських земель. П. Дорошенко, І.Самойлович. Стабілізація політичного життя в Україні в кінці XVII століття. Гетьман І.Мазепа. Союз І.Мазепа з Карлом XII. Полтавська битва. Ліквідація Запорізької Січі. Гетьман у вигнанні – П.Орлик. Конституція П. Орлика 1711 року.

•Українські землі в другій половині XVIII ст.

Обмеження Української автономії в першій половині XVIII ст. Діяльність Малоросійської колегії. Правління гетьманського уряду (1734-1750). Гетьман К.Розумовський. Ліквідація гетьманату Катериною II. Посилення антиукраїнської політики російського царизму. Ліквідація Запорізької Січі 1775 року і скасування козацької автономії. Історичне значення існування Української Гетьманської держави другої половини XVII-XVIII століття. Становище українських земель під владою Речі Посполитої в кінці XVII-XVIII століттях. Визвольні повстання 1702-1704 рр. С.Палій. Гайдамацькі рухи 1730-1760-х рр. Коліївщина, Рух опришків. О.Довбуш. Занепад та поділи Речі Посполитої. Нове політичне розчленування України Російською та Австрійською імперіями.

•Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII ст. – в першій половині XIX ст.

Адміністративно-територіальний устрій українських земель у складі іноземних держав. Криза кріпосництва і розвиток капіталістичних відносин. Початок промислового перевороту. Місце України в зовнішній торгівлі Російської імперії.

Загострення соціально-економічних протиріч в Україні. Селянські повстання. У.Кармелюк. Початковий етап національного відродження. Становлення української інтелігенції. Діяльність декабристів в Україні. Вплив польського повстання 1830-1831 років на національне життя в Україні. Кирило-Мефодієвське братство. Т. Шевченко. Участь України в зовнішньополітичних акціях Російської імперії (російсько-турецька війна 1806-1812, приєднання Бессарабії до Росії, війна з наполеонівською Францією 1812 року).

•Українські землі у складі Австрійської імперії наприкінці XVIII ст. – в першій половині XIX ст.

Характер політики австрійського уряду щодо українців. Продовження реформ Марії-Терези Йосифом II, їх роль у розвитку національно-культурного життя Галичини та Буковини. Суспільно-політичний рух. «Руська трійця». Буржуазна революція 1848 року. Скасування кріпосного права. Головна Руська Рада.

•Українські землі у складі Російської імперії в другій половині XIX ст.

Загострення соціально-класових протиріч. Селянські повстання. Скасування кріпосного права в Російській імперії. Буржуазні реформи 60-70 років та їх здійснення в Україні. Шляхи розвитку буржуазних відносин у сільському господарстві. Особливості завершальної фази промислового перевороту. Культурно-просвітницький етап національного руху.

Українофіли. В.Антонович. Громадівський рух і посилення репресій з боку царизму. Участь українців у польському повстанні 1863-1864 рр. в Україні, Валуєвський циркуляр. Емський указ. Криза громадівського руху. Діяльність російських народницьких груп в Україні. М.Драгоманов і зародження українського соціалізму. Революційно-демократичний рух.

•Українські землі у складі Австрійської імперії в другій половині XIX ст.

Політико-адміністративний статус західноукраїнських земель. Народовська та москвофільська течії національно-визвольного руху. Криза культурницьких рухів. І.Франко, М.Грушевський. Зародження національно-політичного руху в Україні. Поява українських політичних партій. Політичний і соціально-економічний розвиток України у складі Росії та Австро-Угорщини. Проблеми становлення та консолідації української нації. Процес політизації українського суспільства та визвольного руху. Політичні партії та їх практична діяльність у створенні національної державності.

•Культура України в другій половині XIX ст. – на початку XX ст.

Розвиток культури на початку XX ст. Освіта. Наука. Видатні вчені. Українська преса та видавництва. Здобутки майстрів літератури та мистецтва. Духовні цінності українців. Церковне життя.

•Українські землі у складі Російської імперії в 1900-1914 рр.

Особливості економічного та соціального розвитку Наддніпрянської України. Процес монополізації. Утворення монополістичних об'єднань в Україні. Створення політичних партій Наддніпрянщини. Національно-визвольний рух у роки російської революції 1905-1907 рр. Діяльність українських парламентських громад у I і II Державних думах. Земельна реформа Столипіна та її вплив на Україну. Посилення національного гніту в Наддніпрянській Україні у 1907-1914 рр.

•Українські землі у складі Австрійської імперії в 1900-1914 рр.

Економіка західноукраїнських земель у складі Австро-Угорської імперії. Розвиток кооперативного руху. Діяльність західноукраїнського політичного руху на поч. XX ст., причини його активізації. Боротьба політичних партій західноукраїнських земель за реформу виборчої системи. Діяльність національних і спортивно-фізкультурних організацій «Сокіл» і «Січ». Вплив Української греко-католицької церкви на піднесення національної свідомості населення західноукраїнських земель. Внесок А. Шептицького в піднесення національної свідомості.

•Україна в роки Першої світової війни.

Україна напередодні Першої світової війни. Воєнні дії на території України у 1914–1917 рр. Українські січові стрільці.

•Українська революція у 1917–1921 рр.

Початок Української революції. Утворення Української Центральної Ради. I II Універсали Центральної Ради. III Універсал ЦР. Проголошення УНР. Війна Радянської Росії проти УНР. IV Універсал. Брестський мир між УНР та державами Четверного Союзу. Українська держава П. Скоропадського. Проголошення ЗУНР. Прихід до влади Директорії. Акт злуки УНР та ЗУНР.

Більшовицький режим в Україні. Друга радянсько - українська війна. «Зимовий похід» армії УНР. Варшавська угода між УНР та Польщею. Польсько – радянська війна на території України

• **Українська СРР в умовах нової економічної політики (1921–1928 рр.).**

Внутрішнє і міжнародне становище, державний статус України в 1921–1922 рр. Входження УСРР до складу СРСР. Голод 1921–1923 рр. в Україні. Запровадження НЕП. Початок курсу на індустріалізацію. Політика коренізації. Українізація. Освіта. Кампанія з ліквідації неписьменності. Українське національне відродження.

• **Радянська модернізація України (1929 – 1938 рр.).**

Перехід до форсованої індустріалізації та суцільної колективізації. Голодомор 1932–1933 рр. Згорання українізації. Становлення тоталітарного комуністичного режиму. Масові репресії.

• **Західноукраїнські землі в 1921–1939 рр.**

Соціально – економічне становище українських земель у складі Польщі, Румунії та Чехословаччини.

• **Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.)**

Українське питання в міжнародній політиці напередодні Другої світової війни. Радянсько – німецькі договори 1939 р. Початок Другої світової війни. Окупація Червоною армією західноукраїнських земель. Радянізація. Початок німецько – радянської війни. Окупація України військами Німеччини та її союзників. Рух Опору та його течії. Українська повстанська армія. Радянський партизанський рух. Бойові дії 1942 – 1943 рр. Вигнання німецьких військ та їхніх союзників з України. Депортація кримських татар. Завершення бойових дій на території України. Внесок українського народу у перемогу над нацизмом.

• **Україна в перші повоєнні роки (1945 – початок 50-х рр.).**

Міжнародне, внутрішньополітичне та економічне становище України. Відновлення політики радянзації в західних областях України. Український визвольний рух 1944 – 1950 рр. Відбудова економіки. Масовий голод 1946-1947 рр. Культура в умовах посилення ідеологічного тиску.

• **Україна в умовах десталінізації (1953–1964 рр.).**

XX з'їзд КПРС. Десталінізація і лібералізація суспільного життя. Розвиток культури. «Відлига» та «шістдесятництво».

• **Україна у період загострення кризи радянської системи (друга половина 1960-х – початок 1980-х рр.).**

Ідеологічні орієнтири партійно-державного керівництва. Економічна ситуація в УРСР. Дисидентський рух.

• **Розпад Радянського Союзу й проголошення незалежності України (1985–1991 рр.).**

«Перебудова» і «прискорення» в Україні. Гласність та лібералізація суспільнополітичного життя. Чорнобильська катастрофа. Стан економіки. Активізація національного руху. Проголошення незалежності України. Початок формування багатопартійної системи. Декларація про державний суверенітет

України. Спроба державного перевороту СРСР у серпні 1991 р. Акт проголошення незалежності України. Розпад СРСР.

- **Україна в умовах незалежності.**

Державотворчі процеси в незалежній Україні. Повернення кримських татар на батьківщину. Статус Криму. Суспільно-політичне життя. Особливості формування багатопартійності. Ухвалення Конституції України. Економіка України в 1991-1998 рр. та в 1998-2004 рр. Запровадження гривні. Демографічні та міграційні процеси. Початок інтеграції в європейський і світовий простір. Рухи протесту на початку 2000-х рр. Помаранчева революція 2004 р. Україна в системі міжнародних відносин. Стан культури та релігійного життя.

- **Україна на сучасному етапі розвитку.**

Суспільно-політичне життя України в 2005-2013 рр. Євромайдан. Революція Гідності. Небесна Сотня. Анексія Росією Криму. Агресія Росії проти України. Російсько-українська війна. Реакція світової спільноти. Соціально-економічний розвиток України до і після 2014. Угода про асоціацію між Україною та ЄС. Режим безвізового в'їзду в країни ЄС для громадян України. Культура й духовність.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бойко О. Д. Історія України : підручник. Київ : Академвидав, 2018. 704 с.
2. Власов В.С. Історія України (Вступ до історії). Київ: Генеза, 2018. 250 с.
3. Власов В. Історія України: Підручник для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. Київ: Генеза, 2018. 280 с.
4. Власов В. Історія України: Підручник для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. – Київ: Генеза, 2017. 256 с.
5. Гісем О.В. Історія України. 10 клас. Рівень стандарту: Підручник для загальноосвіт. навч. закл. / О.В. Гісем, О.О. Мартинюк. Харків: Вид-во «Ранок», 2018. 256 с.
6. Історія України: Навч. посіб. / Ю.А.Мицик, О.Г.Бажан, В.С.Власов. Київ: «Києво-Могилянська академія», 2017. 595 с.
7. Козицький А. (під ред.) Історія України: посібник для 10-11 класів. Львів: Піраміда, 2015. 256 с.
8. Кульчицький С., Шаповал Ю. Історія України (1914–1939): Підручник для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл. Київ: Генеза, 2015. 304 с.
9. Кульчицький С., Шаповал Ю. Історія України (1939–2001): Підручник для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. Київ: Генеза, 2015. 320 с.
10. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності/ Пер. з англ. Р. Клочко. Харків, 2016. 496 с.
11. Струкевич О.Л. Історія України. Підручник для 11 класу. Київ: Грамота, 2015. 320 с.
12. Сургай Г.Г., Слюсаренко А.Г., Гусєв В.І. Новітня історія України (1900-2000): Підручник. Київ: Вища школа, 2015. 663 с.
13. Турченко Ф., Марокко В. Історія України: Підручник для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. Київ: Генеза, 2012. 352 с.

СТРУКТУРА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАЇЬ

На співбесіду виноситься два довільні теоретичні питання із загального переліку тем для усної співбесіди з історії України. За необхідності, для виявлення вмінь застосовувати теоретичний матеріал на практиці може бути задане додаткове питання.

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКІВ за результатами співбесіди з історії України

1. Організація співбесіди з історії України здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію ВСП «Глухівський агротехнічний фаховий коледж СНАУ». Вступне випробування з історії України у формі співбесіди проводиться не менше ніж двома членами комісії з кожним вступником, яких призначає голова предметної комісії згідно з розкладом у день іспиту.

2. Бланки аркушів співбесіди зі штампом ВСП «Глухівський агротехнічний фаховий коледж СНАУ» зберігаються у відповідального секретаря приймальної комісії, який видає їх голові екзаменаційної комісії в необхідній кількості безпосередньо перед початком екзамену.

Співбесіда може проводитись дистанційно. У випадку проведення співбесіди дистанційно ідентифікація вступника має бути візуальна з перевіркою документів, що посвідчують особу вступника.

3. Під час співбесіди з використанням комп'ютерної техніки (в режимі онлайн) члени комісії заповнюють аркуші усної відповіді, зазначають якість розкриття питань білета (питання розкрито в повному обсязі, частково, не розкрито зовсім, вступник володіє частковими знаннями, тощо), фіксують додаткові питання в аркуші усної відповіді, який після закінчення співбесіди підписується членами екзаменаційної комісії. Вступники надсилають фотокопію виконаних завдань з особистим підписом (за потреби).

4. У випадку оголошення повітряної тривоги або за умови зникнення доступу до інтернету в абітурієнта рішенням вибіркової комісії час закінчення співбесіди з таким абітурієнтом може бути подовжений або перенесений. При цьому тривалість закінчення співбесіди розраховується від моменту припинення співбесіди з надзвичайних обставин до моменту закінчення співбесіди відповідно до розкладу. Факт подовження або перенесення співбесіди фіксується у протоколі співбесіди.

5. Призначення співбесіди оцінити ступінь підготовленості вступників з історії України з метою конкурсного відбору для навчання за ОС «Бакалавр». Оцінювання знань, умінь та навичок відбувається за шкалою 100-200 балів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ СПІВБЕСІДИ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

У процесі оцінювання відповіді вступника варто керуватися такими критеріями: правильність і повнота відповіді; ступінь усвідомленості, розуміння вивченого; здатність практично реалізувати набуті знання; мовленнєве оформлення відповіді; рівень самостійності вступника під час відповіді.

Відповідь має бути зв'язною, логічно послідовною. Відповідаючи, вступник повинен виявляти теоретичні знання різних розділів історії України; уміти

практично застосовувати матеріал, аналізувати визначені програмою явища. Відповідь вступника оцінюється, результат мотивується.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ СПІВБЕСІДИ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Бали	Характеристика навчальних досягнень вступника
не зараховано	Вступник виявляє незнання теоретичного матеріалу з історії; ключові питання розкриває неповно, непослідовно, з помилками; помиляється у визначенні основних історичних понять та дат; фрагментарно характеризує окремі явища; припускається суттєвих помилок при аналізі причинно-наслідкових зв'язків, не користується науковою термінологією; не виконує більше половини запропонованого завдання. Відповідь характеризується низьким рівнем усвідомлення. Не може робити самостійні висновки, узагальнення.
100-110	Вступник відтворює менш як половину матеріалу, про який запитують; може дати відповідь із кількох простих речень; робить помилки у визначенні основних історичних понять і дат; виявляє поверхове знання та розуміння основних причин та наслідків історичних подій; не має сформованих практичних умінь і навичок характеризувати явища; обґрунтовує причини або наслідки окремі подій; висловлювання не є завершеним текстом, виклад матеріалу непослідовний, із помилками, пропускає фрагменти, важливі для розуміння думки.
111-120	Вступник не в повному обсязі володіє загальними теоретичними відомостями з історії; знає близько половини навчального матеріалу, дає недостатньо повну відповідь на поставлені питання; помиляється у визначенні основних історичних понять і процесів; фрагментарно характеризує явища; називає окремі важливі дати; з допомогою наводить прості приклади; не вміє обґрунтовувати свої думки; виявляє фрагментарні знання та розуміння основних історичних подій і явищ, викладає матеріал неповно, непослідовно й з помилками; не вміє виділяти головне.
121-130	Вступник знає більше половини матеріалу, про який запитують; розуміє основні події та дати з історичних періодів; здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати висновки, але не завжди підкріплені прикладами, у цілому теоретичні питання розкриває поверхово.
131-140	Вступник у цілому орієнтується в системі основних історичних подій і явищ, але припускається суттєвих помилок у їх тлумаченні; уміє визначати основні причини та наслідки подій за описом; робить висновки, але нечітко формулює їх; відповідь у цілому правильна, але може бути порушена хронологія викладу матеріалу. У цілому питання розкрито, але помітний репродуктивний характер, відсутня самостійність суджень, їх аргументованість.
141-150	Вступник правильно й логічно відтворює навчальний матеріал; самостійно висловлює достатньо повну, зв'язну, з елементами самостійних суджень думку, орієнтується в системі основних понять та історичних процесів, але припускається несуттєвих помилок у їх тлумаченні; відповідь містить деякі недоліки, зокрема: порушення

	хронологічної послідовності викладу матеріалу; основна думка не завжди аргументується; осмислено виконує аналіз, допускаючи при цьому певну кількість помилок.
151-160	Знання вступника з розділів курсу історії України є достатньо повними; він орієнтується в системі основних історичних понять і процесів, але припускається поодиноких несуттєвих помилок у їх тлумаченні, в установленні найсуттєвіших зв'язків і залежностей між аналізованими явищами, володіє спеціальною термінологією, проте допускає хронологічні помилки. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями.
161-170	Вступник достатньо повно володіє історичним матеріалом; відповідає на поставлені запитання, аналізує й розкриває сутність понять, явищ, процесів, узагальнює, систематизує, встановлює причинно-наслідкові зв'язки; здатний системно аналізувати елементи структури всіх рівнів, виявляючи достатній рівень сформованості аналітичного й синтетичного мислення; вміє добирати різноманітні історичні факти для обґрунтування думки. Відповідь у цілому повна, правильна, логічна, обґрунтована, хоча їй і бракує власних суджень.
171-180	Вступник володіє глибокими й міцними знаннями з історії, самостійно аналізує й розкриває сутність історичних понять, явищ, процесів, узагальнює, систематизує, встановлює причинно-наслідкові зв'язки; робить висновки; ілюструє теоретичні положення прикладами; уміє застосовувати теоретичні знання на практиці, про що свідчить повнота, правильність й логічна послідовність виконання різних видів розбору та аналізу явищ; матеріал викладає у хронологічній послідовності, яка інколи потребує незначних уточнень.
181-190	Вступник демонструє високий рівень знань в обсязі навчальної програми з історії: вільно володіє спеціальною термінологією; виявляє повне її розуміння, обґрунтовує свої думки, теоретичні положення ілюструє прикладами; відповідь будує послідовно, правильно й логічно; відповідає на складні запитання, самостійно аналізує й розкриває сутність понять, історичних явищ, процесів, узагальнює, систематизує, встановлює причинно-наслідкові зв'язки. Відповідь у цілому точна.
191-200	Вступник має глибокі, системні знання з історії; розв'язує складні проблемні завдання; вільно володіє спеціальною термінологією; виявляє повне її розуміння; під час відповіді ілюструє теоретичний матеріал прикладами; здатен переконувати, аргументувати, полемізувати, самостійно розкриває сутність історичних понять, явищ, процесів, узагальнює, систематизує, встановлює причинно-наслідкові зв'язки, схильний до системно-наукового аналізу історичних документів. Відповідь правильна, точна, повна, ґрунтовна й аргументована, відзначається логікою викладення матеріалу та абсолютною вірністю використання дат і історичних термінів. Вступник вільно висловлює власну думку щодо історичних явищ. Виявляє науковий інтерес до історії України.